

PROGRESUL

Abonamentul:

Pe un an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor.
Pentru România și străinătate anual 10 cor.

Foae socială-culturală.
Apare în fiecare Sîmbătă.

Redacția și Administrația Nr. 817.
Telefon Nr. 29.

Alegerea carierei.

II.

Persoanele cari nu au vedere normală, sau sufer de morburii de ochi moștenite ori câștigate, au a se lupta în decursul cercetării școlii cu multe greutăți și trebuie să fie cu mare băgare de seamă, cînd își aleg cariera. Ceî scurți de vedere (miopii) să nu-și aleagă nicio carieră, pe care se cere o încordare a ochilor, pentru că prin încordare capătă dureri de cap, neuralgie (dureri de nervi) și se obosesc în decursul lucrului.

Ochii miopilor între anii 30—40 sufer astfel de schimbări, cari au influință stricăcioasă asupra lor. Miopii să nu-și aleagă cariere pe cari purtarea ochilarilor e periculoasă (ca în serviciul marinei, în serviciul căilor ferate, ca forestrieri, birjari, pompieri, petrari, etc.). Ceice au numai un ochi, să nu-și aleagă chemări, dela cari se recere să poată măsura și cumpăni din depărtare, cum sînt sculptorii, faurii, lăcătarii, strugarii, zidarii, instalatorii. Ceice sufer de catare (aprinderi) cronice de ochi, să nu-și aleagă chemări, cari îi expun prafului, focului și căldurii (ca pitar, morar, chelner). Cari nu știu deosebi culorile (farbenblind) sînt eschiși dela ocupații ce recer deosebirea între culori (pictori, coloritori, marinari, slujbași la căile ferate).

La alegerea carierei trebuie să se ia în considerare și anumite boale de oase și încheieturi. Spatele rotund (gîb), înconvoierea șirei spinărei, picioarele X și tălpile de gîscă, sînt morburii cari pot deveni fatale în urma alegerii unei cariere nepotrivite. Tinerii gîbi să se feriască a-și alege o chemare, care pretinde ca toată ziua să șază (cum sînt orologerii, croitorii, cojocarii, scriitorii, desemnatorii), asemenea de a duce greutăți pe spatele lor (hamali, morari, ocnari etc). Prin aceste ocupații se înrăutățește boala lor, și sira spinărei se înțepenește luînd o poziție falsă și astfel apasă organele cele mai principale ale peptului și ale foalelui.

Oamenii, la cari sira spinării se poate încovoia într-o parte, trebuie să se păziască de orice chemare, dela care se recere ca corpul să fie încovoiat pe o parte (d. e. scriitor), apoi chemări cari pretind dela ei să stee în continu în picioare. Pentru fete cu sira spinărei înconvoiată e foarte periculoasă cariera de croitoreasă, de casierită, călcătoreasă ș. a. Se recomandă însă cariere, cari le permit a umbla, ședea și sta după plac, ca d. e. crescătoare pentru grădini de copii ș. a.

Oamenii cari au dizpoziție pentru picioarele X sau pentru talpele de gîscă, trebuie să se feriască de chemări, cari recer dela ei să stee timp îndelungat în picioare, (ca lă-

cătar, pitar, hamal, chelner, portar ș. a.). Pentru aceștia e potrivită chemarea de orologer, croitor, scriitor, desemnator, optician ș. a.

Pentru ceice sufer de inimă, sînt nepotrivite toate chemările, cari recer dela ei să lucre în greu, ca miner, zidar, lemnar, etc. Aceștia le sînt oprite sporturile, ca d. e. călăritul, căratul pe velociped, gimnastica, etc. E foarte periculos pentru ceice sufer de inimă să fie circiumari, pentru că alcoolul e cel mai mare venin al inimei.

Tinerii, cari derivă din famili tuberculoase sau pătimesc adeseori de catare ale organelor respirătoare și coșul peptului e dezvoltat rău, trebuie să încunjure toate chemările, cari îi silesc să stee în locuri închise și reu aerizite, sau în locuri unde sînt siliți să inspire praf (d. e. croitor, țesetor, morar, brutar, sculptor, lucrător în fabrici de cement, gips, etc.), cum și toate acele chemări cari reclamă o încordare mare a plămînilor. Sînt potrivite pentru ei carierele, cari nu recer mult dela corp, nici lucrare în praf, și le dau posibilitatea să se miște foarte mult în aer proaspăt, (grădinar, econom, pădurar, pescar, etc.). Își pot alege însă și chemări, cari îi silesc să lucreze în locuințe închise, în cari nu se dezvoltă praf, dacă în cursul lucrării sînt scutiți de a-și ține corpul în poziție rea care apasă organele peptului.

Dr. I. Fometescu.

FOILETON.

Notițe istorice din Banat

de
preot Ioan Groșianu.

Noroc bun! Cu dragoste de frate salut și eu „Progresul” nostru, răsărit din însulețirea unui „bufan”. — fără catastru. Catastrul pămîntului nu e al „bufanilor” munteni, ci al „frătușilor” cîmpeni! Noi bufanii rîvnim spre alt catastru. Înfipt pe muchii și pela încheieturi de munte, nu am fost așezați ca stăiul să-l învălim în lanuri, ci am fost împărțiți pe aici, ca prin trudite brațele noastre din sinurile munților să scoatem la iveală harul, fără de care „economia mare” e steapă, mancă, fără viață, și astfel nizuind fără preget, să ne vedem și noi ajunși stăpîni în catastrul binecuvîntat al industriei, fiind noi între ai noștri matca, prin care vloga muntelui se scurge spre lumină, spre întărirea neamului. Atunci va mizi și pentru noi ziua de tîgnă, ziua binecuvîntată.

Eată pentru ce s'a urzit și „Progresul” nostru, cu care pîn' acum condee, și destoinice și mai slăbuțe, au despicat ghețurii pe diferite poieni ale culturii, numai gărînele istoriei mai stau încă nțelenite. E drept, azi bat vînturi, ce cobesc a realism, a lăcomie. Istoria însă nu poate fi ghemuită; din ea se adapă conștiința de neam, ea e vatra virtuților străbune; prin ea morții ne sînt pururea vii; prin ea ne

sfătuesc, ne îmbărbătează strămoșii; ea ne călăuzește în vremuri grele, ea ne ridică spre zările progresului. Vorba istoricului nostru din Rudăria: Pentru popoare lipsa de istorie citeodată însemnă aproape atîta, cît lipsa de ființă.

Măgulitor e pentru mine, cînd mă îndemn a scrie cîte ceva despre bufanii noștri și despre ale lor ținuturi. E lezne a zice: scrie! Dar e greu lucrul acesta, cînd îți lipsesc condițiunile. Asvîrlit aici pe o creastă de munte, departe de centrele culturale, lipsa de pregătire specială, etc. . . imi sînt tot atîtea pedeci. Avem noi destui bărbați printre noi cari ar putea să țîrșiască și țelina istoriei. Ce prilej bun ar avea d. e. preoții noștri militari, apoi caticeșii de pela școalele secundare, sau alți cărturari d'ai noștri așezați prin orașele Viena, Peșta, și prin alte centre culturale. Lor le sînt deschise muzee încărcate, arhive pline, biblioteci bogate; la spatele lor stau adevărate vistierii arheologice, chartografice, numismatice. Dacă unul și altul, ar decopia fidel de prin diferitele arhive acte și documente referitoare la trecutul nostru, publicîndu-le prin foile noastre, cu o zi mai nainte ar sosi plinirea vremii, ca literatura noastră să-și vază odată publicată „Istoria genetică a Românilor bănățeni”.

Cîți bărbați, străini de firea noastră, prin publicări de documente, prin împărțirii arheologice, culese de prin scumpă glia noastră, prin opuri diplomatice despre pașii de demult ai străbunilor

noștri, nu și-au câștigat vază, ear noi nu ne prea opintim a trece prîlazul! Un popor, cînd nu tinde să-și desgroape trecutul, e pornit pe povîrniș, pe ripă în jos.

Ca preot în satul meu de munte — „Sărăcenii” lui badea Slavici — departe de lumea cultă, cît am putut și eu pipăi, încerc, în conture țerșe, stîngaci și slăbuț cum sînt, a schița unele momente din trecutul ținuturilor noastre. O fac aceasta, pedeoparte, ca să aduc și eu — ca bufan — un mic tribut „Progresului”, dar maicuseamă, să dau un îmbold celor chemați și aleși, ca dinșii să se ocupe mai dinadins cu trecutul bufanilor noștri. Chiar și pentru Țiganii s'au ridicat condee, bune, ear pentru noi bufanii, aproape nimeni, căci tratatul d-lui *Ilie Trăilă* din „Enciclopedia română”, apoi cele prea puține date împrășchiate ici-colea de d-nul *P. Drăgălină*, de d-nul protopop *Dr. Popovici* în „Istoria Românilor bănățeni”, cum și articolul-respuns al d-lui *Gh. Jianu* în „Potpourri”-ul d-sale, bufanii sînt numai niște zmicurii din trecutul „țărănilor” în Banat.* Venirea „Bufanilor” cade într-o epocă mare, tratată de istoricii noștri în mod prea general. Alibegul și Boșneagul, Sasca și Cărbunariul, Oravița și Ciclova, Boeșca și Docnecea, etc. pe

*) Marele etimologist Hașdeu ocupîndu-se în Analele Academiei Rom., t. XVIII, 1905—6, sect. lit. p. 1. (Buc. 1897) cu graiul bănățean, zice într'un loc: „Bufanii” sînt rezultatul migrațiunei moderne dela Olt spre Timiș, cari nici pînă azi nu s'au confundat cu „Frătușii”, sau Bănățenii propriu ziși.
(N. Red.)

Ceremonii magice la sat.

Vrăjitoria de azi a poporului nostru, e un ram mai simplu al științei magice, care în vechime a fost cultivată de către mai toți înțelepții orientului. Știința magică în trecut era arta de a face minuni prin rugăciuni, cuvinte neînțelese și operațiuni suprasensuale. Magia de azi, sau vrăjitoria, încetează cu încetul începând din secolul al 18-lea și azi nu conzistă din altceva, decât din o simplă ceremonie ce se practică în tăcere de către vr'o femeie bătrână dela sat.

La popoarele indice, iudaice și la creștinii cei dinții ceremonia magică se făcea — afară de obiectele necesare, cari erau: bucăți de fer, oase, apă, etc., și aveau putere miraculoasă, — încă cu tăriia spirituală, sau cum o numește Helmont: *robur spirituale*. La noi puținii vrăjitori și vrăjitoare vor fi având acel *robur spirituale*, în schimb însă s'au păstrat mai toate obiectele trecutului, necesare vrăjitoriei.

Românul nostru dela sat și azi mai cu nădejde merge la vrăjitorii decât la medic, fiind convins că vrăjitorului îi stau la dispoziție o mulțime de misterii supraomenești, până ce doitorul știe numai ce a învățat.

Eruditul german A. Bastian, în cartea sa *Der Mensch in der Geschichte* înșiră o mulțime de ceremonii magice, culese dela diferite popoare; dar dela noi Români, cari păstrăm poate cele mai multe de felul acesta, nu se află niciun citat. Foarte multe din cele adunate sînt sinonime cu cele aflătoare la poporul român, așa d. e.: „In Schweden wurde ein Kind gegen Elfenvertauschung vor der Taufe durch Stückchen Eisen, Nagel, Scheere, Messerchen (in die Wiege gelegt) gesichert“. Dar Româna noastră, oare nu totașa, din cauza „năprăciturilor“, a duhurilor rele, așează toporașul lingă leagăn, ear un cuțitaș în leagăn?

Cele mai multe ceremonii magice sau vrăjitoarești păstrate, sînt cecele le fac la moartea unuia dintre membrii familiei. Pentru muribund, ca să moară mai ușor și încurînd, se spune de treiori „numărătura mare“. Ear pentru iertarea păcatelor se fac 7 luminări de ceară curată. După ieșirea sufletului, mortul e ocolit în tăcere de 9 ori cu 7 luminări, ear la 7 vecini se duce apă dela vr'un izvor. Cîtă vreme zace mortul în casă, i-se așează peste picioare o seceră, ca să nu se apropie duhurile rele de cel mort. Incălțămintele celui mort se ung cu unsoare amestecată cu tămăie și șivit (indigo) cumpărat la Sîn-Toader, ca dacă mortul vrea să se facă strigoii, — după credința poporului, — la plecarea sa din groapă să alunece și să cază la pămînt și să nu se mai poată face strigoii (muronii). — În sicriul gata se pune fuior de cînepă cu praf de pușcă, și se aprinde, ca decumva ar fi în vr'un colț așezat un duh necurat, acela să ardă ca să nu poată face pe cel mort strigoii.

unde trăesc azi Bufanii noștri, sînt bogat preserate cu relicvii încă din epoca romană. Se știe că pe Ulpiu Traian Bunul nu numai tributul ce trebuia să-l dea Decebalului, ci mai virtos bogatele sinuri ale Daciei l-au îndemnat, să dea zbor falnicilor săi vulturii purtînd grele lupte cu Dacul cel pletos.

Ingenunchiat Decebalul, și înfrîntă odată puterea bogatului Dac, coloniile străbune, — înfipte aici de „Taica Traian“ — cum zice Schwartner că-l numim noi Români, — se apucă de muncă, continuînd lupta cu pămîntul, pentru — îmbogățirea Romei. Dacia subț cirna lui Traian ajunge „Dacia Felix“ — „Augusta provincia“.

Podoabele muzeului din Peșta, Viena, din epoca romană, adunate de prin vetrele noastre de de peaci, sînt admirate de lume, ear muzeul „Astreii“ noastre stă „bogat în sărăcie“.

În cadrul strîmt al unui foileton nu pot face înșirări amănunțite; pomenesc numai că urme de rivna și perseveranța strămoșilor noștri, se mai găesc și azi în jurul nostru.

Între Alibeg — Coronini de azi — și între Boșneag erau mine de aramă exploatare de Romani; ponduri, inscripții, monete și țăujini (unelte) pentru mineri, aflate peaci, împodobesc muzeele străine. Boșneagul pare „Centum-Putea“ de pe aceia vreme, — era sediul proconzulului roman; aici zace în ruină o zidire veche, despre care se presupune, că ar fi fost lăcașul proconzulului de mine, sau poate un mic castru al miliției romane, subț scutul căreia se făcea munca în mine. In-

scripții romane aflate peaci pomenesc și nume de fruntași, subț cirna cărora se mînau minele în jurul Boșneagului: P. Axius Aelianus, trimis de însuși Traian în slujbă; apoi P. Lutius Sabianus, M. Scaurianus, T. Aur. Diocles, D. Aur. Atilianus, P. Sempronius Urbanus, P. Macrinus. La „Vidra“, pe tivul Zăvoiuului, pe matca Radinei, se află o ruină de cuzniță (uzină), tot așa și în Boiștea Cărbunariului se află urme de uzină romană, la care focul, ce topia metalul, se mîna cu puterea apei; zgura (șleacna) remasă de pe aceia vreme, o scaldă și azi pârful Boiștea-scurtă.

Sasca, cu urmele ei de mine, mai vechi chiar decât cele romane, cu resturile de „cale comercială romană“, trasă din Praetorium, trecută prin Almăj, prin Cămenia tivită, coboară la Sasca și atinge satul Potoc, pe a cărui multe steapă, ca o creastă ruptă, se înalță o ruină de veche cetățue, pe care o văd prea bine aproape toți istoricii și arheologii ținuturilor noastre, dar despre al cărei rol și vechime nu se face nicio pomenire. Dela Potoc suspomenita cale apucă spre șes, ca la Arcidava — Vărădia noastră — să străpungă principala cale strategică romană.

Bocșa și Docnecea sînt tot alitea locuri pline de urma metalului topit de rivna romană, despre trecutul cărora scris-au multe condee, aproape toate străine.

Dar cum pornește deavalma vijulia dela răsărit și mează-noapte, năprătindu-se asupra ținutului nostru turbatele valuri barbare, peptul

ECONOMIE.

Legea pentru paza laptelui în Anglia.

În Anglia se iau măsuri mai serioase pentru înregistrarea lăptăriilor și a lăptarilor, pentru inspectarea lăptăriilor și cercetarea vacilor, oprirea de a se vinde lapte din lăptăriile cari au pricinuit sau ar putea pricinui boli, între cari și tuberculoza. Se oprește vinzarea de lapte tuberculos. Se iau măsuri pentru întemeierea de depozite, în cari să se vindă lapte anume pregătii pentru copii.

Nimărul nu-i este permis a duce la vinzare lapte dela o lăptărie pîn'ce nu va avea și lăptăria și el autorizație dela autoritatea sanitară. Autoritatea sanitară are drept a nu înregistra o lăptărie, dacă e primejdioasă pentru sănătate, și dacă e înregistrată o poate șterge, cînd a ajuns sau amenință să ajungă primejdioasă. Doctorul special are drept a intra la orice timp potrivit în lăptărie și a cerceta laptele și, dacă îl însoțește un veterinar, a cerceta și sănătatea vacilor. Dacă au pricină de a crede, că sînt vaci bolnave sau lapte tuberculos, vor raporta autorității sanitare și administrației locale. Cea dinții va putea închide lăptăria de tot sau va opri numai pe un timp vinzarea laptelui, brînzei, untului pentru hrană sau fabricare.

Administrațiile locale vor face regulamente, conform legii din 1907 pentru înlăturarea primejdiei de a se vinde lapte primejdios sănătaței.

Autoritatea sanitară a unui oraș cu peste 50.000 de locuitori va putea întemeia depozite cu lapte pregătii pentru copii mici, cum și fabrica trebuitoare pentru cel sterilizat.

Convocare.

P. T. domni membri ai „Asociației pentru literatura și cultura poporului român“ despărțămîntul Oravița, precum și toți binevoitorii și sprijinitorii culturii poporului român, sînt invitați a participa la *adunarea cercuială*, ce se va ține la 28 August n. în Oravița-montană cu următorul

PROGRAM:

1. Participare la serviciul divin în biserică gr. or. la 10 ore a. m.
2. Deschiderea adunării în Grădina de tir.
3. Raportul comitetului, casierului și reviziei socotelor.
4. Alegerea directorului despărțămîntului.
5. Citirea disertațiilor înștiințate cu 24 ore înainte.
6. Raportul comisiunilor de subț punctul 3.
7. Eventuale propuneri și închiderea adunării.

După prînz:

1. Petrecere populară în curtea bisericii.
2. Seara concert aranjat de Reuniunea de cîntări și muzică din Oravița-montană.

Oravița-montană, la 16 August n. 1909.

Cu toată stîma:

Dr. Petru Cornean,
direct. despărțămînt.

Cornel Strimbei,
secretar.

IGIENĂ.

Mijloc contra arsurerii prin fosfor.

Toată lumea servindu-se de chibrituri, este necesar a se ști de toți, în caz dacă ne ardem rău cu fosfor dela un chibrit, ce să facem. Cînd rana produsă nu este gravă, ajunge să muem partea arsă în apă în care s'a pus magnezie, în caz de lipsă cretă pisată sau chiar cenușe de lemn. Cînd rana este mai rea, atunci trebuie pusă în apă, care să conțină una a douăzeci parte din cantitatea apei apă de lavelle (dela apotecă) și puțină magnezie. În cîteva minute durerea dispare.

Băi ferbinți de picioare. Băile ferbinți de picioare sînt mijloc excelent contra congestiunilor (ridicării singelui) la cap și a tuturor boalelor ce stau în legătură cu ele, precum: durere de dinți, înflamațiuni de ochi, curgeri de sînge pe nas și altele. Ca bune s'au dovedit și la tot felul de morburii ale picioarelor. Dacă facem băile acestea peste zi, e bine ca în urma lor să facem îndată o preumblare, ca picioarele să nu răciască. Seara vom frecă picioarele după ce le-am șters bine. Ca efectul băilor ferbinți să fie și mai bun, putem să adaugem apei ceva spirt sau ca o mîină de sămînță de muștar sau sare. O baie să nu țină mai mult de 20 minute, la bolnavi și copii 10 minute.

de aramă al legiunelor străbune se retrage peste Dunăre, ... steaua Daciei apune, se dă sclavă, ear sîmul ei bogat se dă uitării...

Subț năvălirea Turcilor se 'ntunecă totul, pretutindeni vaitec, jale, pitulare mută. Totul se cutroape; nu se mai produce nimic, ba și ce se află mărț, totul se dărimă. Altarele noastre creștine devin „azabilor“ căzarme, sau grajduri pentru roibiți „ulufedzilor“.

Dela 1625-1627 în Banatul timișan au fost pîrjolite 45 de sate în scrum și cenușă, răpindu-ni-se 125.000 capete de vite; ni-se necinstia vatra familiară; Turcii ne răpiau și gloata cea mai frumoasă. Legea îi da Turcului dreptul, că dacă o creștină primia din mîna lui un măr, acel suflet nenorocit ajungea în puterea lui brutală. Din vreme în vreme apoi, cam tot la cîte 5 ani, cu foc și cu sabia încovăiată năvăliau prin sate, și din poală de mamă răpiau pe cei mai trunchioși băieți, și-i duceau departe prin Asia-mică, de unde, crescuți după receptele lor, subț un sistem de creștere unic în toată lumea, ni-i aduceau pe cap ca „ianiceri“. Aceste corcite odrasle, chiar și după pacea încheiată cu dinșii, nu ne cruțau. Ianicerii decapitară la 30 Iulie 1552 pe Stefan Losoncy, fruntașul, martirul Timișoarei. Spaima de urgia Turcului e trecută prin tradiția ținuturilor noastre ca o urzeală învîrstată cu negru. A descrie trecutul acestor ținuturi din acele grele vremuri, înseamnă, a zugrăvi suferințele „frătuților“ noștri, cărora în acele vremuri de restriște munții le-au fost scutul principal. Să se știe, că la vremuri

CRONICA.

Din cauza serbărilor consecutive de ieri și alaltăieri, numărul de față apare cu întârziere de o zi.

Atît la ziua Monarhului nostru, cît și în preseara zilei Sf. Ștefan, și Oravița noastră avea aspectul unui oraș mare.

Cu prilejul aniversării a 79. a nașterii Maiestății Sale Împăratului și Regelui nostru Francisc Iosif, s'a oficiat cite un Te-Deum la catedrala catolică, la biserica luterană și la cea calvină din capitala României.

Cursurile »Școlii pentru economia și industria de casă« susținută de »Reuniunea femeilor române din Sibiu«, se încep la 1 Septembrie n. Instrucțiunea secțiunii economice cuprinde: a) învățămînt practic: pregătirea bucatelor, conservarea poamelor și legumilor, spălătul și călcatul rufelor, confecționarea rufelor etc.; b) învățămînt teoretic: economia de casă, contabilitatea etc. Instrucțiunea secțiunii industriale cuprinde: cusut, croit, împletit cu mașina, tors și țesut. Informațiunile se pot primi dela: *Comitetul »Reuniunii femeilor române din Sibiu«.*

Teologul Aurel Em. Peteanu, fiul preotului Iosif Peteanu din Cîrnecea, își va sărba cununia religioasă cu Dșoara Viorica Bujiganu, fiica învățătorului G. Bujiganu din Deliblată, la 29. August st. n. în biserica rom. cat. din Cubin. Felicitări!

Bătrîna mamă a preotului Ion Maran din Ciclova-rom. a reponat azi-dimineață.

În cercul Satul-nou a fost ales deputat la congresul național-bisericesc Dr. Ștefan Petrović, ear în cercul Lugoj Dr. Valeriu Braniște.

Simbăta trecută au sosit, pentru a face o plimbare prin romanticele noastre ținuturi, d-na Dr. Dobrin cu copii.

La concursul de frumusețe, arangeat Simbăta trecută, împreună cu un festival binereușit, sub auspiciile doamnei protopret. Bauer, în beneficiul Crucii roșii, au fost premiate I. d-șoara Ella Fitz, II. d-șoara Ana Halász, III. d-șoara Ella Brand (Cluj).

Atragem înc'odată atenția medicilor noștri români asupra postului vacant din *Varadia* cu frumoasa ei împrejurime.

Simbăta, la 1 August, s'a sărbat a treia aniversare a fundării »Vetrei Luminoase«.

La München a reponat celebrul profesor de medicină Bollinger, actualul rector al universității de acolo.

grele munții și peșterile ne-au fost mitireză tare. Un studiu greu, dar de mare importanță, ar fi: Istoria Românilor bănăteni în epoca turcească.

Dar cum la sorocul ocărei vremi bate și ceasul de răsplată, leul Eugen de Savoja, arhanghelul de obîrșie latină, ne curăță țeara de »capcînă«. Cetatea Timișorii, în 6 asalturi (1514, 1551, 1552, 1596, 1597, 1696), cu singele vărsat jertfă din 6599 inimi voinice, fu pe veci rescumpărată de creștinii. La 13. X. 1716 Mehmet Aga, Azebani Edvel, mai deșcuie odată porțile cetății și cu încărcate care, căpărite de creștinii, petrecut cu omenie, și însoțit de resturi mari din a lui oaste cu aripile frînte, trece Dunărea. »Ejaletul Timișorii« cu ale lui cincî, »sandjace« și cu centrul șase, ca »provincie augustă« se închină falnicului »gripsor cu două capete«.

În restimpul de peste un veac și jumătate, cît gemu această țărișoară sub ghiara turcească, îi perse tot norocul; vlagă îi era stoarsă.

Carol VI, împăratul »fericitei Austrii«, tatăl celei mai bune împărăteșe, a nimerit și un escelent guvernator pentru țeară, pe Graful Claudiu Florimund Mercy, care până la anul 1733, cu perseveranță și cu minte ageră, primenește totul. Unde pe vremuri se lăfșe bălți, trestie, lăcuste, acolo, subț cirna lui militărească, șerpuesc canaluri, ear pe nivelate lanuri se leagănă orezul; de pe gogoase aurii, cu suluri și cu brîgile lor măestre, mătasa se împinzește. Munții și văile resuna de zor, de voe bună, înfrățindu-se cu șesul, pornind astfel o viață nouă. Mercy, înainte de toate s'a strădui

Cutia cu scrisori și-a sărbat zilele acestea jubileul de 350 ani al existenței sale. A fost introdusă mai întîi la Paris.

Încă n'a încetat greva generală din Suedia.

Autoritățile au descoperit mari cantități de arme la mănăstirile grecești de pe Muntele Athos. Mulți călugări au fost expulzați

În orașul Preslav din Bulgaria, s'au descoperit, cu prilejul unor săpături, resturile bineconservate ale unei biserici de pe vremea primilor țari bulgari. S'au mai găsit monede de pe vremea republicei romane, a vechiului regat macedonean și a imperiului roman.

Anabaptismul a prins rădăcinii în România.

Tribunalul regesc din Seghedin a osîndit pe un otelier la 6 luni închisoare, pentru că a falsificat prețul odăilor însemnat pe tarifa așătată la otel, iscălită de organul poliței.

Reuniunea de citire și cîntări din Ciclovamontană, arangează concert și teatru, în ziua de Sfîntă-Mărie-Mare, în favorul bibliotecii sale.

Reuniunea de cîntări germ. din localitate arangează de seară un Liedertafel în Grădina otelului »Coroana Ung.«

Agronomul Procopie Badescu din Lunca-și (cercul Teregova), a găsit în butoarca unui fag un stup cu albine, care avea și faguri cu mere. Numitul mîncînd din acea mere peste măsură, a murit la moment.

Se sărbează în Anglia osută de ani dela nașterea lui Alfred Tennyson, care a fost poetul cel mai citit în Anglia și Statele-Unite. Cea mai originală lucrare a lui e »Maud«, în care arată că războiul e neapărat trebuitor.

Spre știre!

Cu poșta de azi am trimis la adresa tuturor restanțierilor ultima provocare de plată. Cine, neluînd în considerare greutățile cu care luptăm, va remine și mai departe nepăsător, va fi în curs de 8 zile în procesuat. Pentru orientarea multor nedumeriți, lăsăm să urmeze înc'odată o sentință a Curiei reg. din anul trecut, care sumă:

Cine primește prin poștă o gazetă, are să o plătiască și în cazul, cînd n'ar fi abonat-o. În cazuri de controverse, e competentă judecătoria din localitatea unde se dau foile la poștă.

Pentru înlăturarea de cheltuieli și cazuri, rugăm și în calea aceasta pe domni restanțieri să-și achite datoria!!

să redea pămîntului brațele trebuitoare. Cu vorba, cu scrisul se dă de veste în Apus, că în »Bănatul Timișan« — numit așa la sfatul învățatului Marsigli, un prieten bun al împăratului Carol VI., — cine voește, în urma patentelor împărătești, cu largi privilegii, și fiind scutit de dare, se poate așeza cu bine aici în Banat, unde capătă vatră, casă, masă, boi, car, cal și trăsură, izlaz și vacă, colină și resad de vie, sapă, plug și alte unelte, sămînță și destulă holdă. La vestea aceasta a bui Apusul. În scurtă vreme șesul Bănatului se umple, — vorba copiilor — de »Nemți cotoflenți«. Colonizarea șesului se face pela anul 1722 prin imigrarea năvalnică din principatul Mainz și Hessen-Darmstadt, încît Churfürstul din Trier și episcopul cath. din Würzburg, la început cu blînda, mai apoi cu asprul, încercară să-i pună stavilă. Dar nu se așezară bine aici în Bănat, acești noi veniți, cu »mustețele rase« și nededați cu apa, nededați cu clima, ori poate și de prea multă îmbuibare, îi lovește boala; frigura morți le snopește gloata.

Ceva mai tîrziu decît Șvabii și Lotharingenii, cum și decît alte lighioane de neamuri din Apus, se lasă la șes, pe lîngă Români de baștină, și cete de Români din »Țară« (România). Pomenesc în treacăt cîteva localități. Sin-Mihai (1742), Giarmata, Comloș (1743), Strajă, Cacova, Cheveres; în Sin-Ana vîtaful Juniță cu 8 familii, Caransebeș (1744), St.-András 1748; Torac, Becicherecul-mare (1750), Folia (1752), Ciorda, Bencsek, Szákos și Icloda (1753). (Va urma).

Școala civilă de fete din Arad.

Conzistorul diecezan din Arad subț Nr. 3979/1909, aduce la cunoștința publicului, că înscrierile la școala civilă de fete cu internat din Arad pentru anul școlar 1909/1910 se vor face în zilele de 19-22 August (1-4 Sept.) a. c., în localul școlii (strada Deák Ferencz Nr. 27). Părinții vor proceda însă corect, dacă în scris, își vor anunța fetele spre primire încă de mai nainte, *îndată după publicarea acestui anunț*, adresîndu-se în aceasta afacere d-lui dr. Gheorghe Ciuhandu, referent școlar la Conzistorul rom. ort. din Arad.

Taxa pentru internat este: 450 cor., pe anul întreg școlar, în care sumă se cuprinde și didactul școlar. Pentru aceasta taxă elevete vor primi:

1. *Instrucțiunea prescrișă pentru clasele I-IV civile*, educațiune religioasă-morală, deprindere în conversația română, maghiară și germană, apoi instrucție în *economia de casă*, deprindere în pregătirea bucatelor, croit și cusut.

2. Locuință în odăi igienic îngrijite, provăzute cu mobile necesare.

3. Vipt întreg și anume: *dejun* (cafea cu lapte), *prînz* (2 plesce, ear Duminica și în sărbători 3-4 plesce), *ujînd* (cafea cu lapte) și *cină* (2 plesce).

4. Spălat, luminat, încălzit și tot la 2 săptămîni baie (scaldă).

Afară de taxa de întreținere, elevete interne mai au a solvi **10 cor., pentru medic** (pe an), din care taxă vor primi în caz de lipsă îngrijire medicală și medicamente. Pentru *instrucțiunea la pian* se plătește lunar o taxă de 10 cor. (3 ore la săptămîna). Atît elevete externe, cît și cele interne vor plăti la *prima înscriere* 6 cor., ca *taxă de înscriere*. Tot la înscriere fiecare elevă va avea să mai plătiască 1 cor. la an pentru *biblioteca școlară*, și 25 cor. taxă de *mobiliar*.

Elevete interne vor plăti *didactul* 60 cor. la an, de asemenea anticipativ, în 4 rate egale de cite 15 coroane, la mina directoarei școlii.

În *clasa I. civilă* se primesc elevete, cari dovedesc, că au absolvat cu succes 4 clase elementare ori, în lipsă de certificat școlar, vor presta examenul de primire.

În *celelalte clase* se primesc elevete, cari dovedesc prin atestat școlar, că au absolvat cu succes clasa premergătoare la școala de categoria școlii civile.

Absolventele clasei a V-a și a VI-a elementare se primesc pe baza unui examen de primire, în clasa corăspunzătoare etății candidatei și rezultatului dovedit la examenul de primire.

Elevete, cari se matriculează pentru primadată la școală, afară de atestatul școlar din clasa precedentă au să mai producă: extras de botez și certificate de revaccinare.

Fiecare elevă internă are să aducă cu sine: 1 saltea (madraț), 1 covorel lîngă pat, 2 perini cu 4 fețe, 1 paplomă cu 2 fețe; 2 cearșafuri de desupt (lepedee) și 2 cuverturi albe (acoperitoare de pat), 6 bucați de rufe, schimburi din fiecare și anume: 6 cămeși, 6 camizoane, 6 pantaloni, 6 părechi de ciorapi, 4 rochițe, 12 batiste, 6 ștergare, 3 serviete, toate cu monogramuri proprii, apoi tăcimuri: cuțit furculiță, lingură mare și linguriță, 2 pahare (1 pentru beut, ear altul pentru dinți) 1 lavor (lighian), 4 cirpe pentru șters lavorul, perie de cap, de dinți și de haine, pepten și foarțeci, haină de port și patru surțe negre, 1 palton (haină de iarnă); 2 părechi de ghețe și 1 ploier.

Prelegerile se vor începe fără nicio aminare, în 24 Aug. (6 Sept.).

BIBLIOGRAFIE.

Cucerirea aerului. Nu există o chestiune mai importantă, mai la ordinea zilei, decît a navigațiunii aeriene. În ultimul timp mai ales sau făcut progrese uimitoare în această ramură a științei. »*Biblioteca pentru toți*«, care în primul rînd ține să popularizeze toate științele, a căutat să aibă și o scriere asupra cuceririi aerului. Autorul acestei scrieri, Victor Anestin, a ținut să strîngă la un loc tot ce e mai interesant cu privire la navigațiunea aeriană, dela Frații Montgolfier până la Frații Wright. Scrierea aceasta, cît se poate de populară, fără cea mai mică umbră de pedantism, a fost întocmită după ultimele studii speciale în franțuzește, nemțește și englezește. Peste 60 de gravuri ajută foarte mult înțelegerea textului. De vînzare la toate Librăriile din țară. Catalogul complet al Bibliotecii pentru toți a se cere la Librăria Editoare Leon Alcalay, București.

A apărut »*Neamul Românesc literar*«, Nr. 8. 1 August 1909, cu următorul sumar: La un vechiu cîmp de luptă: Sculenii de N. Iorga; Bles-temul (poesie) de Constantin Doboș; Cel mai mic, cel mai voinic (poveste) de Alex. Morariu; Din »Primăvară« (poesie de Kleist) trad. de I. E. Oltean; În ajunul Crăciunului (nuvelă) de Mihail Lungianu; Vadul (poesie de Sully Prudhomme), trad. de C. Manolachi; Bietele mănăstiri: Toți pe ele, nimeni pentru ele! de N. Coroban; Păstorul (poesie de Uhland), trad. de Virgil Tîmpeanu; Romîna și Tatarii (legendă) de C. Rădulescu-Codin; Însemnările unui recrut (urmare) de M. Popescu; Cîntec (poesie) de I. U. Soricu; Din vremuri de mărire (roman istoric) (urmare) de Mihail Gașpar; Din corespondența lui Bariț, publicată de N. Bănescu; Fetele lui conu' Arghire (roman) (urmare) de Irina G. Lecca; Cărți nouă de N. Iorga; Cronica literară de N. Iorga. Prețul 50 de bani.

Editor proprietar: **Gheorghe Jianu.**
Redactor responsabil: **Alexandru Purgariu.**

„PLUGARUL“
societate pe acții din Cacova

dă

x-7 **6%**

și plătește și darea după depuneră.

Banca de asigurare

„Transylvania“

fondată la 1863, primește asigurări de viață și asigurări în contra focului și încercă grindei etc. în condiții foarte favorabile.

Valori asigurate: 105 milioane cor. — Despăgubiri plătite: 7½ milioane cor. Fonduri de rezervă: 2 milioane cor.

informațiuni la Direcțiune în Sibiu, strada Cisnădiei 5., la Agentura principală în Arad, la Agentura cercuală din Oravița și la Agenturile locale de prin diferite comune Iomânești, reprezentate prin băbați de ai noștri de toată încreierea.

În atelierul meu de lăcătarie primesc

== **doi învățăcei** ==

cară se pot perfecționa și pentru cariera de **mașinist**. Capătă cost și cvartir. De haine se vor îngriji părinții.

Domnii învățători și Preoți sint rugați a îndruma pe părinții, cari au copii talentați, trecuți de 13 ani, să-i dedice carierei rentabile de lăcătar. Amănunte dă

Dimitrie Băgărea

lăcătar

1-3

Oravița-română (Románoravieza).

A n u n ț.

Cele mai bune, mai moderne și
mai durabile

ghete și cizme

numai la mine se pot căpăta. În magazinul meu am tot felul de ghetă, lucrate exclusiv în atelierul meu.

După comande pregătesc ghetă americane, vinătorești, ortopede și alte feluri de ghetă.

Prețuri solide și moderate.

x-10

Cu stimă

BENEDICT CSONGÁR

== Oravița. ==

„SENTINELA“

instituit de economii și credit
ca societate pe acții

în Satul-nou (Réva-Ujfalu)

efectuește toate operațiunile de bancă și primește depuneră spre fructificare cu 5% interese, plătind institutul și darea de 10% după interese. La cerere se trimit deponenților și cecuri poștali cu cari se trimit bani fără a plăti porto la poștă.

Direcțiunea.

Amerika!

Plecarea: din Havre în fiecare Simbătă,
din Wiena în fiecare Marți.

◆ **Linia franceză.** ◆

Bilete de tren americane pentru oricare stațiune cu prețurile originale.

Informațiuni gratuite și franco numai prin Linia franceză.

Wien IV., Wiedner Gürtel Nr. 16.

15-2 A se observa precis adresa!

A apărut:

Bocetele românești

I. Poezia populară română

de Dr. Iosif Popoviciu, profesor.

— Prețul 80 fileră. —

Se poate căpăta la Tipografia „Progresul“ în Oravița.

Farmacia

„La Sf. Gheorghe“

== Oravița ==

vis-avis de prăvălia lui R. Goldstein
în strada principală.

În farmacia mea, arangeată modern, se capătă
inafară de

**tot soiul de medicamente și
diferite parfumuri franceze,
engleze, pudră, săpunuri**

și alte articole de tot felul atât pentru
terance, cât și pentru damele de elită.

Cu distinsa stimă

ADOLF GROS
apotecar.

La

Tipografia „Progresul“

== în Oravița ==

se poate comanda

tot felul de tipărituri bisericești, școlare, advocațiale și comunale

precum și

toate tipăriturile pentru bănci: cărți necesare la contabilitate etc.

Afară de asta se efectuesc:

acții, cupoane, losuri pentru loterii

lucrate toate cu gust.

 Nădăjduim că toți Români de bine ne vor trece pragul.